

tur: vobis tamen jam præsto sunt, quæ cum angelis incorruptionem servatis. Quæ licet de hoc mundo sitis, tamen, favente Deo, jam in hoc mundo non potuit. Beata itaque Maria hodie jam ab omnibus gentibus longe lateque prædicatur: & vobis quæ sequatur estis exemplum tantæ virginis, beatitudo condonatur cælestis. Quas non illecebræ sollicitant corporis, non colluvio præcipitat voluptatis, non æstus inflammat incentivæ carnis, imò angelica imitatio delectat in terris: quorum in futuro aequalitas reprobittur in cælis. Beata igitur estis filia, sed & beata vidua quæ cælibem in Christo vobiscum ducunt vitam: quia secundum Apostolum liberata à lege viri, sic permanserunt. Beatorum, inquit, erit si sic permanserit secundum meum consilium. Puto enim, ait, quod & ego spiritum Dei habeo: videnter volens exprimere, quid inter se inteream, quæ adhuc est juncta lege viro, & inteream, quæ jam soluta vinculo beatorum prædicatur. Quod si utraq; beata, quia in Christo, beatorum tamen quæcumque jam soluta est vinculo & cælestia factatur. Ideo viduæ semper virginibus bene copulantur, ut ait Apostolus: Mulier innupta & virgo, cogitat quæ sunt Domini, ut sit sancta corpore & spiritu: quodammodo enim magisterium virginitatis, viduarum gliscit & confortatur exemplis, quæ cum viri castum servaverint connubium, doceant integritatem magis virginibus Deo servandam: & quod propemodum non inferioris virtutis est à conjugio abstinere, quod aliquando delectaverit, quam conjugii delectamenta nescire. In utroque siquidem gradu fortitudo laudatur, & cælestis vite prædicatur virtus. Idcirco cognitionem jam cum Christo uterque ordo fortitur. Unde Dominus: Si quis, inquit, fecerit voluntatem patris mei, qui in cælis est, ipse meus frater, foror & mater est: ubi non sexus, non ætas, non conditio discernitur, sed qui fecerit, inquit, voluntatem patris mei qui in cælis est. Unde quia libera facultas cunctis præstatur, estote, charissime, ad id quod vos Christi gratia vocavit, estote matres Christi ac sponsæ, estote forores ac propinquæ: quia quod carne non potuistis, gratia totum condonatum est vobis. Et ideo diligite matrem Domini, quæ vobis sponsum genuit immortalem: cujus & vobiscum foror est ipsa, quia voluntatem patris fecit ut esset mater. Propinqua quidem vobis non carne, sed spiritu: ut unitas commendetur Ecclesiæ, & societas corporis Christi intelligatur. Ex quo Dominus: Volo pater, inquit, quia ego & tu unum sumus, ut & ipsi in nobis unum sint. Quæ profecto unitas per unum mediatorem Dei & hominum efficitur. Facite ergo voluntatem patris & vos, ut unum esse possitis. Ornate lampades vestras, occurrere sponso, quia jam ad ostium pulsât, & matrem, si eam diligitis, sequimini. Intus autem parate & ornate lampades vestras, quia filia regis estis. Omnis enim gloria vestra ab intus fit, & intus habete quod foris luceat: ne forte inter has solennitates prius quam sponsum veniat, vestra lampades extinguantur. Nam celebritas hujus diei, non nisi accensis lampadibus intus & foris rectè colitur. Ideo emendum est oleum dum vacat, ne cum sponsum venerit, quod ablit, vacuæ inveniamini. Propterea quæ furtim sunt sapite, ubi beata pervenit virgo, & non quæ super terram; quia vestra conversatio, si estis jam quod vovistis, in cælis fore debet. Illuc dirigite mentem, illuc abscondite vitam vestram, donec pertranseat furor Domini, quò beata Dei genitrix hodie pervenit: ibi namque habetis sponsum, ibi pontificem, ibi omnia quæcumque quaesistis. Illuc dirigite mentem, ut cum Christus virginis filius apparuerit in fine sæculi, cum ipso & vos appareatis in gloria. Amen.

CENSURA EPISTOLÆ SEQUENTIS.

Similiter cadentia, & similiter desuetudine, ad nominationes translationes, aliæque id genus schemata, denique totius sermonis gustus Augustinum sapit. Et in nonnullis libris lectiones, quæ recitantur in festo purificationis hinc decerpit, nomen illius præferunt.

DE ASSUMPTIONE BEATÆ VIRGINIS Mariæ, sermo.

SCIENTES, fratres dilectissimi, auctori nostro multum nos debere conditos, plus redemptos, redemptionis nostræ

commercium veneremur, & illum sacratissimum uterum, ex quo homini Deus unicus apparuit: & si nequimus meritis, saltem celebremus obsequiis, scientes erroris nostri tenebras, partim ejus fulgore dispersas; quia quæ homines per protoplastorum negligentiam, primæ matris contumaci tam arrogantia quam gula perdididerant, hujus sacræ virginis partus, non solum restauravit diruta, sed dona contulit sempiterna, & ideo cunctis præconiis veneremur salutis auctricem: quæ dum auctorem suum concepit ex cælo, nobis redemptorem ostendit in sæculo: & quia ad vicem ejus, matris nostræ Ecclesiæ forma constituitur, ipsa eam inter procellas sæculi frequenter aspiciat, ipsa inter incurfus mundiales continua oratione confoveat. Neque enim dubium est illam quæ meruit pro liberandis ferre pretium, posse impartiri suffragium liberatis: nostra inter hæc oratio jugis ad Dominum dirigatur, ut qui pro honore nominis sui, victa illa quæ sanctificaverat intravit, quæ etiam nos ipsi sedulitate debita veneramus, proficit nobis ad remedium quod per eam se nobis dedit precium. Merito igitur beata Maria singulari à nobis præconio attollitur, quæ singulare commercium mundo præbuit: merito inter feminas tunc etiam lætabatur, cum singulari medici nam pudico alvo gestabat. Sciebat quidem pondera ventris, quæ pudorem non perdidit castitatis. Mirabatur partus insignia, quæ nulla noverat viri contagia. O bene secunda virginitas, quæ novo inauditoque genere & mater dici posset & virgo. Peperit enim à quo concepit, portavit à quo creata extitit. Siquidem ipse est auctor Mariæ, qui est ortus ex Maria. Sic inenarrabiliter beata Maria mater & virgo est, quæ dum fructum prægnationis extulit, integritatis dispendium non incurrit: apud quam ita cælestis providentia negotii ipsius conditionem disposuit, ut magis obedientiam exhiberet in mandato, cum honorificentiam suam cognosceret ex angelo. Neque enim fidem derogat nuntii, quæ dignitatem intelligit nuntiantis, angelo ei dicente: Spiritus sanctus superveniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi: ideoque & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei. Credit admonita quod audivit, meruit sanctificata quod credidit. Denique tantum sese ad cæli fastigium sublevavit, ut verbum in principio apud Deum, id est Dei filium, de fumina cæli ara fulciperet. Cumque se per mysticum divinitatis arcanum carni nostræ fragilitati commiseret, latuit in homine divinitas, ut divinitate humanitas non periret: & sub velamento assumptæ carnis absconditus, pretiosius redemit perditos, quam si defenisset ab imminente hoste captivos. Immensa pietas, & supra quam fieri possit prædicanda majestic, viscera puellæ auræ sancti Spiritus implebantur: innupta virginis vulva, verbi semine crescente, turgelat. Replebantur, inquam, arcana viscerum sacri Spiritus fecunditate repleta, & erat spes in partu, quia non erat voluptas in coitu. Stupebat pretiosissima genitrix, & apud se tacita rerum novitate mirabatur. Urebatu æstu cogitationis ab igne, & percussa rerum novitate obstupescere mirabiliter. Sciens enim suam integritatem, mirabatur ventris ubertatem felix Maria. O genitrix gloriosa, o puerpera sublimis, cujus visceribus auctor cæli terræque committitur: felicia oscula labris impressa lactentibus, cum inter crebra indicia reptantis infantie, utpote verus ex te filius tibi mater alluderet, cum verus ex patre Dominus imperaret. Nam auctorem tuum ipsa concipiens, edidisti in tempore puberem, quem habueras ante tempora conditorum. Felix puerperium, lætabile angelis, expectabile sanctis, necessarium perditis, congruum profligatis: qui post multas assumptæ carnis injurias, ad ultimum verberatus flagellis, potatus felle, patibulo affixus. Ut te veram matrem ostenderet, verum se hominem patiendi tormenta monstravit. Tu ergo beata gloriosaque Maria, inter ista & propter ista laudabilis, quæ sic meruisti donum fecunditatis, quæ virginitatis non amisisti suffragium. Tu es enim benedicta inter mulieres. Tu prerogata cunctis virginum catervis. Tu sequeris agnum quocumque perrexerit. Tu virgineos choros & ab incentivæ carnis illecebris alienos, per albertia lilia rosasque vernantes, ad fontem perennialis vitæ invitas. Tu in illa beatorum felicissima regione, primi ordinis dignitatem adeptas es, plantis roscidis oberrans, inter paradisi amœnitates & gramineos choros tenero poplite pergens, feliciter palma violas immarcescibiles carpis. Tu continetibus sine fine angelis conjuncta, archangelicæ sociata, indefessa clamitare voce, Sanctus, Sanctus, Sanctus, non desinis. Sed quid dicam pauper ingenio cum de te quidquid dixerò, minus

nus profecto est quam dignitas tua meretur: Si matrem vocem gentium, præcellis: si formam Dei appellem, digna existis: si nutrice cælestis panis vocitem, lactis dulcedine reple. Lacta ergo mater cibum nostrum, lacta cibum angelorum, lacta cum qui talem te fecit, ut ipse fieret in te: qui tibi munus fecunditatis attulit conceptus, & decus virginitatis non abstulit natus: qui prius quam nasceretur, te matrem creavit ex qua nasceretur, ut illinc procederet tanquam sponsus de thalamo suo, quo mortalibus oculis posse videri. Quanta fuit hæc dignatio, ut crearetur ex te, quam creavit: portaretur manibus, quas formavit: fugeret tua ubera, quæ ipse implevit: Quas itaque laudes charitati Dei dicemus, quas gratias ei agemus: qui nos ita dilexit, ut propter nos homo fieret, ut matrem hominis eligeret, ut uterum nostræ conditionis intraret, ut contumelias nati infantis subiret, atque cuncta humanitatis necessaria sustineret. Agentes ergo quantum sufficimus creatori nostro gratias, Assumptionem gloriosissimæ Dei genitricis cum gaudio celebremus. Dignum namque est cum summa ei gratulatione famulari, per quam insignia virginitatis pullularunt: Siquidem ipsa virgo exiit ante conjugium, virgo in conjugio, virgo prægnans, virgo pariens, virgo lactans: & dicta merito mater, non de marito. Sanctæ quippe matri omnipotens filius nullo modo natus virginitatem abstulit, quam nasciturus elegit. Exultent ergo virgines, virgo peperit Christum: nihil ex eo quod voverunt putent exterminatum, quia mansit virgo post partum. Exultent viduæ festum virginis celebrantes: Anna viduam virginem matrem agnovit. Exultent conjugatæ solennia beatæ matris frequentantes: Elizabeth conjugata à virgine matre salutata est Domini. Exultent & pueri continentiam voverentes puero. Ipse integritatem pueritiae consecravit, qui lux matri fecunditatem attulit, virginitatem non abstulit. Ipsi gloria per infinita sæcula sæculorum. Amen.

CENSURA EPISTOLÆ SEQUENTIS.

Tam evidens est in hac styli discrimen, ut cujuscuque sit, Hieronymi videri non possit. Ad hoc nec præsertim in titulo nomen ejus ad quem scripta est, nec usquam habet admixtum.

DE HONORANDIS PARENTIBUS.

PARENTUM meritis subjugans filios omnipotens Deus, servendi legem in officiis posteris dedit, ut hoc divino cogantur facere imperio, quod debuit pietas suadere: dicente illo in libro Exodi, in quo ita scriptum est: Honora patrem tuum & matrem tuam, sicut præcepit tibi Dominus, ut bene sit tibi: & sis longæ vitæ super terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi. Audite filii salutiferam jussionem: & præcepta legis affectu debiti amoris implete. Servite patribus futuri patres: & matres vestras tenera diligitate, ut & vestra conjuges mereantur matrum nomine nuncupari. Nemo patrem alperis verbis lædat, non fiat amara dulcedo. Hoc sit inter parentes & filios, quod jubente Domino natura continuit. Affectum sonet quicquid linguæ dixerint liberorum. Inter charas conjunctaque personas, pietatis jura serventur. Hoc filiorum ora loquantur, quod parentes delectat audire. Præbeatur patribus amor mixta formido, qui primi nobis sunt causa nascendi. Exhibete patribus filii quod vos potestas paterni nominis cogit, quæ adeo est eorum meritis attributa, ut ipsa de vobis exigat quod natura jubere non potuit. Matribus quoque debitam impendite reverentiam, quæ vobis uteri labore servientes, pondus vestri corporis tolerant: atque ignotam portantes infantiam, famulatum quandam exhibent nascituris. Illo tempore non sibi tantum mater esurit nec acceptos sola digerit cibos. Materno victu alitur & ille qui lactet, ejusque membra alterius commestione pascuntur: ut homo futurus, alienis moribus saturetur. Quid ipsa memorem nutrimenta, & tenere infantie dulces injurias, quas nutritoris affectus de suis parvulis sumit: Quid cibos in matre confectos, qui femineis manantibus ex membris, lactem solvantur in succum, & fauces invalidas liquido sapore perfundunt. Cogente natura sumunt infantes de matre quod bibant, & dente non nato, hoc sibi currentibus labris eliciunt, quod non sit necesse morderi. Serviant materna posteris peccata, serviant ipsi incunabulis, manus & terga membris devota

Tom. V.

lactentium gratos artus accipiunt. Optat mater parvulum crescere, optat cito videre majorem, eumque numeris juvenum miscere festinat, nunquam sibi forsitan servitutum. His tot tantisque præcedentibus factis, parentibus, matri tota debet alacritate serviri. Reddatur naturæ debitum, reddatur & posteris quod debetur. Exolve fili quod debes, & officia debita qualicumque exhibe famulatu, quia parentibus nemo potest reddere quod debetur. Humilitas talibus oblata personis, vivendi tempus extendit: & morte dilata, multum nostram prorogat vitam vicemque facientibus reddens, officia nostra Domino jubente commendat: qui intantum nomen parentum diligit, ut seipsum patrem jussit dici. Irreverentem autem filium, quid de Domino ipse mereatur, Salomonis dicta testantur: Contumeliosus afficiens patrem, & contemnens senectam matris, confundetur, & in opprobriis erit. Filius derelinquens custodire disciplinam patris, meditabitur sermones malitiæ. Maledicenti patrem & matrem extinguetur lumen, & pupillæ oculorum ejus videbunt tenebras. Audi fili patrem qui te genuit: nec contempseris quia sensit mater tua, Pareat patri lingua quam genuit, & matrem suam nemo crudeli verbo percutiat. Sic te rapiat filii juvenilis ætatis auctoritas, ut noveris unde sis natus. Memento scripturæ sententiæ, ubi Spiritu sancto loquente dictum est: Quia qui maledixerit patri aut matri, morte moriatur. Memento ergo parentum esse quod talis es: quorum manibus crementa sumpsisti. Fauces tuæ necdum lactem perdidit saporem, quem tibi pia mater infundens, linguam istam pavit potu corporis. Impende debitum patri matrique servitium: qui nunquam tuos vagitus horrentes, totum in te lambebant oculis corpus. Sit tibi grata salus ipsorum, quibus charior est tua vita quam propria. Redde amoris vicem colenda pietatis. Facta parentum tuis cunabulis commoda, officii propriis exolve. Parentes enim ideo debent haberi dulciores, quia per alios reparari non possunt: & cum eos lex naturæ subtraxerit, nec patrem tibi alterum poteris invenire, nec matrem. Mutato conjugio nec vitricus pater est, nec noverca potest nomen matris implere. Nullus igitur filiorum auctorem lucis suæ cadat injuriis. Nemo parentibus optet adversa, qui liberos suæ salutis anteponunt. Intolerabile nefas est, ex illo ore protervum audire sermonem, aut illis pulsari manibus, quas amor diligit. Oculorum vestrorum timete sententiam, quam Dominus promissit ingratis. Meretur enim cæcitate sua subire supplicium, qui parentum vultus vel torvo visu despexerit: & elatis oculis læserit pietatem. Si quicquam sapitis filii, eo animo videte venerabiles facies, quo vos ipsæ conspicunt, & eorum labris dulcibus osculis inhærete, quia eorum oscula adhuc habetis in membris. Senibus servire perfacile est, quos nemo potat, nemo nutrit succo corporis sui. Foveatur itaque parentum senectus, & factis eorum vicissitudo reddatur. Habet enim quandam senectus infantiam. Videant liberi vestri quid faciant, vobis vicem similem reddunt. Imitamini filium Machabæum, qui matri mortem suadenti servivit, & durum imperium gratanter aggressus est, ne offenderet genitricem. Maluit fratrum sociari funeribus, quam voluntati matris obistere. Ita enim matris suadentis voluntas perfecta est: ut Deo filium faceret martyrem, & fratrum coronis participem. Denique obsequium suum melius morte probans, suasionem sermonis matris implevit: & lucem istam morientem contemnens, consors martyrum factus est, ut illa germanitas æterno collegio firmaretur. Ecce quid præstitit animus matri subiectus. Devotus filius obediendo promotus est, qui nolens maternam aliquatenus lædere pietatem, perpetuam vitam passione suscepit, qui Dominum confitendo, ineretur cum fratribus à Domino coram angelis coronari.

CENSURA EPISTOLÆ SEQUENTIS.

Et hanc sermonis discrepantiam satis arguit ab Hieronymo non fuisse scriptam. Quod quidem & hinc colligi poterat, quod in exemplaribus variat titulus: In nonnullis ad Damasium inscripta est, in aliis ad Rusticum Episcopum Narbonensem, in quibusdam nullius habet nomen. Deinde in aliis codicibus habetur integra, in aliis mutila. Postremo non est veri simile, divum Hieronymum si de re tanta, tantum scripsisset librum, non alicubi citaturum fuisse, cum multo breviores & leviores argumenti tam frequenter citet.

G